

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1XObdo/278/2018
Identifikačné číslo spisu: 1412213947
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1412213947.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne POHOTOVOST', s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 25, IČO: 35 807 598, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8C/226/2012, o dovolaní žalobkyne proti druhej výrokovej vete uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Co/724/2014-59, 3NcC/133/2014 z 30. januára 2015, takto

rozhodol:

- I. Návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a .
- II. Dovolanie žalobkyne o d m i e t a .
- III. Žalovanej n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 8C/226/2012-8 zo dňa 5. októbra 2012 uložil žalobkyni, aby v lehote 3 dní od doručenia tohto uznesenia zaplatila súdny poplatok za námietku zaujatosti vo výške 66,- eur podľa položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej aj „zákon o súdnych poplatkoch“).

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) druhou výrovkou vetou uznesenia č. k. 3Co/724/2014-59, 3NcC/133/2014 z 30. januára 2015 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil s poukazom na ust. § 219 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). Odvolací súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že žalobkyňa v žalobe navrhla, aby súd pred prvotným prejednaním veci rozhodol o prikázaní veci inému súdu, pretože sudcovia konajúceho súdu prvej inštancie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a účastníkom konania. Odvolací súd skonštatoval, že z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa uplatnila námietku zaujatosti v zmysle § 14 a § 15 OSP voči všetkým sudcom Okresného súdu Bratislava IV. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením

žalobkyne, že nepodala námietku zaujatosti. V tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať na to, že k vylúčeniu sudcu môže dôjsť buď na základe námietky zaujatosti vznesenej účastníkom konania alebo na základe toho, že samotný sudcovia sa cítia byť zaujatí. V prejednávanej veci sa však sudcovia Okresného súdu Bratislava IV necítili byť zaujatí, a preto návrh žalobkyne na nutnú delegáciu podľa § 12 ods. 1 OSP musel byť podmienený vznesením námietky zaujatosti všetkých sudcov tohto súdu. Z uvedeného je teda zrejmé, že žalobkyňa vznesla námietku zaujatosti a jej vznesením jej vznikla predmetná poplatková povinnosť. V súvislosti s odvolacou námietkou žalobkyne, že konanie je v zmysle § 4 ods. 1 písm. k/ zákona o súdnych poplatkoch oslobodené od poplatkovej povinnosti odvolací súd poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 124/2011 zo dňa 30. marca 2011, podľa ktorého vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sa nevzťahuje aj na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti podľa položky č. 17a Sadzobníka, pričom od povinnosti zaplatiť tento poplatok možno účastníka oslobodiť len postupom podľa § 138 OSP.

3. Uvedené uznesenie odvolacieho súdu napadla žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolaním z dôvodu, že: a/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 ods. 1 písm. e/ OSP), keďže žalobkyňa nepodala námietku zaujatosti podľa § 15a OSP; b/ odvolací súd jej svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ OSP); c/ rozhodoval vylúčený sudca, resp. súd nebol správne obsadený (§ 237 ods. 1 písm. g/ OSP), pričom za nesprávne obsadený súd treba podľa dovolateľky považovať aj prípad, ak vo veci nekoná zákonný sudca. Podľa názoru dovolateľky založil odvolací súd právnu podstatu napadnutého uznesenia na nesprávnom právnom posúdení jej návrhu ako námietky zaujatosti podľa § 15a OSP. Dovolateľka považovala napadnuté uznesenie odvolacieho súdu za absolútne prekvapivé, nakoľko bez vykonania poplatkového úkonu nemôže existovať poplatková povinnosť, pretože nepodala námietku zaujatosti, ale jej podanie smerovalo k prikázaniu veci inému súdu podľa § 12 ods. 1 OSP. Taktiež považovala dovolateľka napadnuté uznesenie za nepreskúmateľné z dôvodu absencie riadneho odôvodnenia rozhodnutia, kde nielen samotným rozhodnutím ale aj konaním pred odvolacím súdom došlo k odňatiu jej možnosti konať pred súdom. S poukazom na argumentáciu odvolacieho súdu k otázke samostatnosti konania o námietke zaujatosti, žiadala dovolateľka, aby sa odvolací súd vyjadril k otázke samostatnosti, či spojitosti konania o námietke zaujatosti vo vzťahu ku konaniu vo veci samej a vo vzťahu k vzniku poplatkovej povinnosti pri konaniach a osobách oslobodených od súdnych poplatkov. K záveru odvolacieho súdu, že poplatková povinnosť za námietku zaujatosti nespadá pod vecné oslobodenie podľa § 4 zákona o súdnych poplatkoch žalobkyňa namietala, že poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, pričom námietka zaujatosti je niečím, čo celkom iste nie je návrhom a napriek tomu, že je zrejmé, kto námietku zaujatosti podáva, súdny poplatok nie je možné nikomu vyrubiť, nakoľko osoba poplatníka nie je zákonom určená. Dovolateľka navyše s poukazom na § 4 ods. 1 písm. k/ zákona o súdnych poplatkoch zdôraznila, že v konaní neplatí žiadne súdne poplatky, nakoľko celé predmetné konanie je od poplatkovej povinnosti vecne oslobodené. Z týchto dôvodov žiadala napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť. Súčasťou dovolania žalobkyne bol tiež návrh na prerušenie dovolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP.

4. Zo spisu vyplýva, že dovolanie žalobkyne bolo podané v zákonom stanovenej lehote a doručené súdu prvej inštancie elektronicky (podpísané zaručeným elektronickým podpisom) dňa 4. júna 2015. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), ktorý v ustanovení § 473 zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany (§ 470 ods. 2 CSP). Konanie začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo (§ 470 ods. 4 CSP).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd funkčne príslušný na dokončenie predmetného dovolacieho konania, ktoré sa začalo do 30. júna 2016 (§ 470 ods. 4 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP,) a v mene ktorej v súčasnosti koná zamestnankyňa s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) najskôr skúmal, či je dôvodný návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania.

6. Dovolateľka svoj návrh na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b/ OSP odôvodnila tým, že je potrebné podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na začatie konania o súlade položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov (ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch) s Ústavou Slovenskej republiky. Argumentovala, že inštitút námietky zaujatosti predstavuje procesnú obranu proti sudcovi, u ktorého má účastník konania pochybnosti o jeho nezaujatosti a ako taká sa nemá spoplatňovať, pretože predstavuje jediný prostriedok, ktorým sa účastník môže domôcť preskúmania prípadného dôvodu na vylúčenie sudcu. Poplatok za námietku zaujatosti má podľa nej povahu fakticky poplatku za vyjadrenie sa k otázke nestrannosti sudcu v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čo je neprípustný zásah do základného práva na spravodlivý proces vrátane práva na nestranný súd, garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

7. Obligatórne prerušenie konania na účely podania návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky o súlade právnych predpisov (čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) upravuje aj Civilný sporový poriadok, a to v ustanovení § 162 ods. 1 písm. b/, podľa ktorého súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci došiel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania. Podľa ust. § 438 ods. 1 CSP je toto ustanovenie možné primerane aplikovať aj v dovolacom konaní.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) sa nestotožnil s argumentáciou žalobkyne, že vyrubenie poplatku za námietku zaujatosti jej bráni vyjadriť sa k otázke zaujatosti sudcu. Položka č. 17a bola do Sadzobníka súdnych poplatkov opätovne zavedená zákonom č. 621/2005 Z. z., pretože (ako vyplýva z dôvodovej správy k tejto novele zákona o súdnych poplatkoch) dochádzalo k zneužívaniu inštitútu námietky zaujatosti zo strany účastníkov, a tým k zbytočnému predlžovaniu konania. Podľa dôvodovej správy predmetný poplatok má mať povahu kaucie, ktorá sa poplatníkovi vráti, ak námietku podal dôvodne. Takéto obmedzenie je podľa dovolacieho súdu primerané a prispieva aj k zachovaniu iného ústavne zaručeného práva, a to práva na prerokovanie veci v primeranej lehote (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Zaplatený poplatok za námietku zaujatosti sa navyše v prípade jej oprávnenosti podľa ust. § 11 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vráti. Ak poplatok v takomto prípade ešte nebol zaplatený, súd uznesenie o uložení povinnosti zaplatiť poplatok zruší. Otázkou vzťahu medzi právom na prístup k súdu a povinnosťou zaplatiť súdny poplatok sa zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v rozsudku zo dňa 19. júna 2001, č. sťažnosti 28249/95, vo veci Kreuz proti Poľsku uviedol, že nikdy nevyklúčil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia na prístup jednotlivca k súdu a konštatoval, že požiadavku zaplatiť súdny poplatok v súdnom konaní nemožno pokladať za obmedzenie práva účastníka na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné per se s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (odseky 59, 60).

9. Keďže dovolací súd nepovažoval položku č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov za rozpornú s Ústavou Slovenskej republiky a jej článkom 46 ods. 1, návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania podľa ust. § 162 ods. 1 písm. b/ CSP ako nedôvodný zamietol.

10. V ďalšom dovolací súd skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné napadnúť týmto opravným prostriedkom. Vzhľadom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, dovolací súd prípustnosť dovolania žalobkyne posudzoval v zmysle ustanovení § 236 a nasl. OSP, teda procesnej úpravy platnej a účinnej v čase, keď žalobkyňa toto dovolanie podala a

dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

11. V danom prípade ide o dovolanie podané v obdobnej veci, aká už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania tej istej dovolateľky - viď konania vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 14XCdo19/2015, 14XCdo/37/2015, 14XCdo/39/2015, 14XCdo/45/2015, 14XCdo/49/2015. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach v celom rozsahu stotožňuje, poukazuje na ne, a preto ďalšie dôvody už neuvádza (ust. § 452 ods. 1 CSP).

12. Vzhľadom k tomu, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd tvrdených dovolateľkou (ust. § 237 ods. 1 písm. e/, f/, g/ OSP) a nevyšli najavo ani iné vady konania uvedené v ust. § 237 ods. 1 OSP, pričom prípustnosť dovolania nevyplýva ani z ust. § 239 OSP, dovolací súd podľa ust. § 447 písm. c/ CSP odmietol dovolanie žalobkyne ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

13. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vznikol voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP). Keďže však podľa obsahu spisu žalovanej v tomto konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli, Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s článkom 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonomiu, žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (k uvedenému porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7Cdo/14/2018).

14. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.